

Jus Canonicum Practice Explicatum, Seu Decisiones Casuum

Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos, & ad consuetum
Referendi modum accommodatæ. Opus Novum

Complectens alteram Decretalium medietatem, videlicet nonaginta duos
Titulos, à Titulo XX. libri III. de Feudis usque ad finem

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1734

Decisio CLXVI. De Marito Civiliter agente contra conjugem ut adulteram &
complicem coram Judice Ecclesiastico, à quo per Collusionem adulteri
fuerunt absoluti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62204)

TITULUS XXII.

De Collusione detegenda.

DECISIO CLXVI.

De Marito civiliter agente contra conjugem ut adulteram & complicem coram Judice Ecclesiastico, à quo per collusionem adulteri fuerunt absoluti.

SPECIES FACTI.

Lucas civis & opifex habuit conjugem adeò formosam, ut quidam Nobilis vicinus ejus amore captus sepe eam ad scelus sollicitaret, ac tandem semel iterùmque obtineret. Lucas maritus tanta hujus rei indicia nactus, ut crederet se satis in Judicio probare posse adulterium, egit coram Judice Ecclesiastico ad divortium, & ad lucranda dotem uxoris, nec non ad multam pecuniariam complici infligendam & sibi applicandam, adeoque non criminaliter, sed civiliter ad interessuum. Nobilis, ut declinaret infamiam aliàque incommoda sibi inde imminencia pecuniis aggressus est Lucam, & ita in suas partes traxit, ut probationes &

indicia adulterii magis violenta non proferret in Judicio, & sic efficeret, ut Nobilis cum uxore in tribunali Ecclesiastico absolveretur. Innotuit ista collusio Magistratui Sæculari, qui propterea inquiri in adulterium & adulteros istos curavit, & formato contra eos processu tanquam adulteros, si sufficientem delicti probationem obtineret, condemnare & punire instituit, nec non Lucam propter collusionem. Unde duo queruntur. 1. An Lucas colludendo cum Reo contraxerit infamiam & poenam collusionis? 2. An absoluti à Judice Ecclesiastico adulteri subiaceant novæ inquisitioni & judicaturæ in foro Civili?

QUÆSTIO I.

An Lucas sit reus Collusionis, & poenarum in eam statutarum?

Videtur, quòd sic i. quia collusio est fraudulenta conventio inter actorem & reum eo fine, ut reus absolvatur, uti describunt Host. Sylv. Fagn. Gonzal. & alii cum glossa in c. 3. v. collusione b. t. Sed Lucas fuit Actor, & cum reis clam & fraudulenter convenit eum in finem, ut rei absolventur: ergo commisit collusionem.

2. Si collusionis non esset reus, tunc ideo, quia in causis civilibus non habet locum: sed hoc juxta multos & graves DD. est falsum: ergo. 3. Quamvis permitratur actori & reo transigere, tamen excipitur crimen adulterii. l. 18. § 1. penult. C. de his, qui not. infam. Et transigentes in causa civili ratione criminis non capitalis habentur pro infamibus & confessis. l. 4. l. 5. ff. eod.

Sed parùm hæc stringunt, atque ideo Lucam collusionis, prout poenis subjacet & delictum est, reum non esse existimo. Ratio principalis & solida est, quia collusio, prout est delictum & poenis subjacet, in actore & reo, quando causa tractatur tantùm civiliter, locum non habet; quia in causis civilibus liberum & partibus licitum de jure est transigere, litem tollere, concordiam facere. Mascard. de Probat. concl. 322. n. 2. Barb. ad rubr. b. t. v. colludere. Reif-

fenstuel b. n. 3. alii. Siquidem ex una parte nemini præjudicant, scilicet nec privato, cum nullius interfit reum actori in causa Civili condemnari, vel non condemnari, nec reipublicæ, cui solùm præjudicatur, si super crimine agatur criminaliter, & fraudulenter impediatur, ne crimina puniantur; ex altera verò parte Jus nullibi prohibet transactionem actori & reo in causis civiliter intentatis. Dico, Actori & Reo; nam apud Advocatos & Procuratores, qui ita fraudulenter colludunt in præjudicium sui principalis cum Adversario, vel ejus Advocato, secreta causæ etiam civilis ei manifestando, probationes efficaciores omittendo, vel exceptiones futiles admittendo, locum habere potest, licet non strictè collusores dicendi sint. per l. 1. §. 2. ff. de Prævaricat. sed potiùs falsarii, qui hodie puniuntur arbitrariè.

Ad 1. Objectionem dico, collusionem esse quidem fraudulentam conventionem inter Actorem & reum &c. sed in criminalibus tantùm, ubi super crimine agitur criminaliter & ad vindictam publicam, quæ per collusionem talem impediretur, & sic delicta manerent impunita cum præjudicio boni publici, non verò in civilibus causis, & ubi super crimine

S 2

solum

solū agitur civiliter ad propriū interesse & commodū actoris, ut in hoc casu contigit. Ad 2. licet aliqui DD. extendant crimen collusionis etiam ad causas civiles, si tamen vel intelligi debent non de actore & reo quibus transigere, & à lite desistere licet pro libitu, sed de Advocatis & procuratoribus eorum, quibus utique prohibitum colludere cum parte adversa, vel, si loquantur de Actore & Reo, ab illis recedimus cum omni veneratione, nixi meliori

ratione & meliorum Doctorum auctoritate. Ad 3. crimen adulterii in dictis LL. solum excipitur, quando super eo agitur criminaliter, etiam ad pœnam mortis. Eodem modo intelligendæ sunt l. 4. § l. 5. cit. quod nempe transigentes in causa criminali criminaliter intentata, non capitali, habeantur pro infamis & confessis, non verò transigentes super causa civiliter acta, licet actio fundetur in crimine & delicto.

QUÆSTIO II

*An isti adulteri à Judice Ecclesiastico absoluti sub-
jaceant novæ Inquisitioni & Judicatura in Foro
Civili?*

NON subjacere decisum videtur in c. 6. de accusat. l. 7. §. 2. l. 11. §. 14. ff. eod. ubi habetur, per sententiam Judicis absolutoriam crimen sic tolli, ut de eo quæri non amplius possit. 2. Si subjacerent novæ inquisitioni aut accusationi super adulterio absoluti in præsentia casu, tunc ideo, quia sententia est lata per collusionem cum reis habitam ab Actore Luca. l. 11. C. eod. l. fin. ff. de prævaricatione. sed in hoc casu non intervénit collusio, ut in q. 1. fuit probatum: ergo. 3. Licet non intervenerit collusio, saltem intervénit transactio inter Actorem & reos, qui datâ & acceptâ pœnâ absolutionem procurârunt ob-

non exhibitas probationes criminis adulterii: sed transactio non minorem habet vim & auctoritatem, quam sententia valida & res judicata (per quam omnino tollitur crimen) l. non minorem 20. C. de transact. § l. 2. ff. de Jurejur. ergo. 4. Sententia lata in uno foro parit exceptionem rei judicatæ in altero foro. c. fin. de Except. in 6. sed adulteri sunt absoluti per sententiam in uno foro, nempe Ecclesiastico: ergo habent exceptionem rei judicatæ in altero foro, nempe Sæculari, ne super eodem delicto judicari denuo possint, vel inquiri in ordine ad pœnam.

At his non obstantibus censeo, in

Secu-

Sæcularis Judicis potestate omnino esse in absolutos ab Ecclesiastico adulteros ulterius inquirere, & si sufficienter ipsi probetur adulterium, illud secundum leges & statuta punire. Jul. Clarus, qui pro se dicit stare communem DD. & praxim tribunali. Prob. 1. ex c. 5. de pœnis in 6. ubi habetur, quod punitus in foro Ecclesiastico adhuc judicari & puniri possit in foro sæculari; quia pœna spiritualis & medicinalis, quæ ferè in foro Ecclesiastico infligi solet, non tollit pœnam temporalem, nec ista illam: ergo à fortiori, si ne quidem punitus est quispiam, & tamen delicti reus, vel de eo diffamatus, adhuc puniri in foro sæculari potest, & in eum inquiri, ut delicta competenti & condignâ pœnâ afficiantur. Prob. 2. ex c. 1. 2. & fin. h. t. ubi permittitur Judici inquisitio. & l. 3. §. 1. ff. de prævar. iterata accusatio rei jam per sententiam absoluti. Et quamvis hæc Jura loquantur de absoluto per collusionem, tamen ratio boni publici, in qua fundantur, etiam militat pro casu, quo propriè dicta collusio non intervenit, nescilicet crimina semel audita maneant indiscussa & impunita. Unde probatur 3. bonum publicum exigit, ut delicta reipublicæ perniciofa, quale utique est adulterium, non maneant impunita. l. 13. ff. de Off. Pras. l. in vulneratus. S. quod si quis. ff. ad L. Aquil. c. 35. §. 1. de sent. Excom. Barbosa axiom. 68. n. 1. Sed delictum adulterii, si probetur esse commif-

sum, in foro Ecclesiastico non est punitum, nec vi actionis puniri poterat, cum actum fuerit Civiliter: ergo exigit & debet adhuc puniri condignè instituta inquisitione. Prob. 4. actio civilis non præjudicat criminali. l. un. C. quand. Civil. act. ita ut utraque in eodem etiam Judicio saltem successive proponi possit gl. in l. un. cit. v. utraque; ergo à fortiori in alio Judicio locum habet actio, consequenter & Inquisitio criminalis, postquam priùs alibi instituta est actio Civilis; cum actio criminalis & civilis tendant ad fines diversos.

Objecta nullum faciunt negotium. Ad 1. ajo, in illis Juribus sermonem esse de criminaliter accusato; & legitime per sententiam validam absoluto, pro quo casu multi quidem tenent, eum non amplius accusari, aut inquiri super eodem crimine posse, quod tamen ipsum alii plures affirmant, allegantes pro se quoque praxim. Non tamen facile ullus negabit, reum actione civili pulsatum posse criminaliter adhuc accusari & inquiri, cum Leges satis clarè oppositum statuunt, & ratio evincat contrarium, præsertim si in Civili Judicio intervenerit clandestina transactio inter Actorem & Reum, quæ simulacrum est collusionis, licet non sit vera collusio. Ad 2. N. Ma. Ratio negandi patet ex nostræ sententiæ fundamentis. Ad 3. dist. Min. transactio non habet minorem auctoritatem, quàm sententia & res judicata, in causis merè civilibus, C. Min. in
S 3
crimi-

criminalibus. *N. Min.* transactio inita super causa civiliter acta non se extendit ad causam criminaliter tractandam, uti patet ex nostris probationibus. Imò in causis criminalibus, ubi non agitur de vita & sanguine, de Jure ne quidem licitum est transigere: & transigens habetur pro confesso. *l. 4. §. ff. de his, qui not. infam.* In causa autem criminali capitali (excepto adulterio) prohibitum quidem non est transigere cum accusatore. *l. 18. §. ibi gl. C. de transact. cum ignoscendum sit ei, qui sanguinem suum qualiter qualiter redemptum voluit. l. 1. ff. de bon. eor. qui ant. sent.* hæc tamen transactio, licet impediatur novam accusationem, tertium tamen non ligat, & sic Judicem non impedit vel arcet ab Inquisitione instituenda. *Jul. Clar. §. fin. q. 58. n. 4. Ad 4. dist. Ma.*

sententia lata in uno foro parit exceptionem rei judicatæ in altero foro, si ad utrumque forum causa deferatur criminaliter, vel ad utrumque civiliter, & simul in primo foro sententia fuit legitime ac valide lata, atque si criminaliter acta sit causa, & in primo foro condignâ & ordinaria pœnâ delictum punitum. *C. Ma.* si in uno foro causa fuit tractata civiliter, & in altero tractatur criminaliter, vel si in primo etiam foro fuit quidem tractata criminaliter, non tamen condignâ pœnâ fuit affectum delictum. *N. Ma.* In præsentis casu prius fuit actum solum civiliter, & delictum nullâ prorsus pœnâ affectum; quod tamen secundum Jura non debet relinqui impunitum, si de eo constare possit.

TITULUS XXIII.

De Delictis Puerorum,

DECISIO CLXVII.

De Minorennis, Magiæ crimine infecti, pœna.

SPECIES FACII.

CAsparellus puer adhuc novennis fatuebatur locius se artem callere indurandi corpus, producendi mures, glires &c. imò jactabat se, quòd